

EDINOST

Glasiilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

sv obkroži je moč

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četr let 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvu, via Terreste, »Neva tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu via Terreste. «Nuova Tipografia»: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav ceno; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Državni zbor in naše težnje.

(Dalje.)

Vse te točke ne razodevajo nič posebnega, one so opravičene v dejanskih razmerah na Primorskem. Naš narod ima pravico, da se mu uradije v njegovem jeziku, to priznava sama dunajska vlada, in kolikor kakor poslanec v Beču kaj podreza, vsakokrat ga tam pomirijo, da so uže ukazali, naj se enakopravnost strogo izvršuje. Ali se pa to tudi v istini godi?

Pogledajmo malo v Istro, kake čudne razmere se nam kažejo tam. Okrajna glavarja koperskega in pazinskega okraja nista sicer rojena Slovenca, tudi najbrže ne posebno zaljubljena v Slovence in Hrvate, pri vsem tem ju čislajo in česte Slovenci in Hrvatje obeh omenjenih okrajev. Zakaj to? Samo zato, ker izvršujeta svojo sveto dolžnost in Slovenca in Hrvatata smatrata za popolnoma enakega pred postavo, kakor Italijana, najkrajše rečeno: ona sta pravična, objektivna uradnika in skoro gotovo tudi človekoljuba, katerima se smili isterska parija v svojej bedi. Ljudstvo ju rado ima samo zato, ker sta pravična. Kaj pa pomenja ta stavek?

Ta stavek ne pomenja nič drugega, nego da je to ljudstvo uže dolgo zdihovalo po pravici in da se mu zdi, da je uže dosti pridobilo, ako le dobi to, kar mu gre po naravi in po postavi. To pa na vsak način čudno znači isterske razmere.

Kakor se sliši, je tudi z Lošinskim glavarjem ljudstvo zadovoljno; manj zadovoljno v tem obziru je slovensko in hrvatsko ljudstvo voloskega

okraja, popolnoma nezadovoljni in otožni vsled svoje nemile osode pa so Hrvatje Poreškega in Puljskega okraja. Od tam dohajajo tožbe, da se s Hrvati tako brezobzirno postopa v političkih uradih, posebno pa za časa volitev, da ljudstvo ne more takih krivic več prenašati, vsled česar je to ljudstvo uže večkrat prav bitko pritožilo se in tudi na Dunaj poslalo mnogo ostrih protestov zaradi vedenja nekaterih gospodov pri zadnjih volitvah.

Mi prašamo samo to: Zakaj so Hrvatje Lošinskega okraja zljaj zadovoljni s svojim glavarjem, zakaj pa s poprejšnjim niso bili? Zakaj pa zdaj Hrvatje puljskega okraja niso zadovoljni? Kedo je v tem slučaju kriv: narod, ali glavar? Odgovora na to prašanje pač ni treba.

Ali čudno je, da se več pazi na zadovoljnost enega glavarja, nego na zadovoljnost tisočev ljudstva. Tukaj pač ni izgovora, stvar je jasna; slovensko prebivalstvo Istre je dobro, še prehitro zadovoljno; čudno pa je, da je istemu ljudstvu vlada v treh glavarstvih po svojih organih pravična, v treh pa ne!

Kar se tiče sodnijskih uradov v Istri, je tam za Slovane še slabše, nego pa v političnih uradih. Ni misliti, da bi se tam s Hrvati uradovalo hrvatski in z Slovenci slovenski, dokler se v sodnijskem osebju ne zgode tu in tam radikalne premembe. Imamo, na priliko v Kopru, Podgradu, Vodnjanu, jako pravične gospode na sodnih stolah; ali večinoma so gospoda sodniki vendar za vse drugo poprej navdušeni, nego za vpeljavo slovensčine ali hrvaščine v sodnije.

To pa ne velja le gledé Istre, tudi drugod na Primorskem, razen v obeh kraških sodnijah, posebno pa v Sežanskaj, katera je v tem obziru pravi uзор skoro vsem sodnijam na slovenskeji zemlji, daje se še prav malo prostora slovensčini.

Krivi so tega mnogo tudi nekateri celo taki odvjetniki in notarji, ki so sicer na glasu kot narodnjaki, katera pa v njihovej pisarni vendar le preveč vodi oportunitizem. Pa kaj še to! Slovenec, ali si še kde v javnosti občutil večo sramoto, nego jo čutiš v Trstu ali v Gorici, ako greš poslušat na sveti kraj, kder se ti javno dela pravica, to je pred porotno sodnijo?

V Trstu vidiš pred porotno sodnijo Angleža, Francoza itd.; za izpraševanje takih inostranskih zatožencev rabijo tolmača, to je naravno, pa za spraševanje Slovenca pred poroto rabijo tudi tolmača. Pa porečeš, dragi bralec: kako to, da Slovenec na domačej zemlji ima pred sodnijo isto nara ino pravico, kakor vsak inostranec. V tem je torej strašna krivica, krivica, ki je skoro najneznosljivejša. Na svojej domačej zemlji ubožec nemaš pravice, da, kadar ti gre za glavo se sodniki in porotniki direktno govoriš, ampak govoriti moraš s posredovanjem tolmača in gotovo slabšega tolmača, nego je za Angleža in Francoza.

Mi smo v tej zadevi govorili z odličnimi, celo italijanskimi juristi in vsi so se izrekli, da se Slovencem v tem obziru res godi velika krivica. Goriski Slovenci so uže pred 10 leti prosili, da bi se osnovala v Gorici dve poroti, to je ena za Italijane, druga za Slovence, ali vse zastonj;

predsednik dr. Visini je bil odločen protivnik te pravične zahteve. Tudi politično društvo »Edinost« je uže večkrat prosilo za napravo dvojnih porot pri vseh treh Primorskih porotnih sodiščih, toda zastonj. Viši gospodje vedno pravijo, da je težko, kar pa ni res, kajti slovenskih porotnikov imamo povsod zadosti, svetovalcev, slovenskega jezika zmožnih pa tudi, tako sicer, da se lahko vsak dan napravi čisto slovenska obravnava pred porotniki.

Nas Primorske Slovence in Hrvate je zdaj uže sram pred svetom, da nismo niti do tega dospeli, da bi se smeli pred ljudskim sodiščem, ako zatoženi, zagovarjati v svojem jeziku, in materijalnem zmislu je to za nas, vzeto nam je prvo sredstvo, odvzeto nam je pravo obrambe, katero še inteligenten človek more izvrševati prav dobro le v materinem jeziku. Naši bratje na Kranjskem uživajo to dobro, to pravico, zakaj bi je mi ne uživali? Moramo pa reči, da premalo važnosti so naši poslanci dosedaj pokladali na to jako važno zadevo, zato pa zahteva narod od njih, da to uprav zdaj popravijo, ko bodo imeli priliko vladi javiti težnje in potrebe svojih volilcev. (Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V seji poslanske zbornice dne 7. t. m. podale so se te le vladne predloge: zastran podaljšanja začasnega ustavljenja porotnih sodb na Dunaji, v Korneuburga in Dunajskem novem mestu, zastran podaljšanja

PODLISTEK.

Človeka nikar.

«Invicta fortitudine...» tako sem čital. Čuino: kaj predstavlja g. dr. Mahnič vesoljni občni zbor in vi gospod s Kranjskega svetega očeta papeža? Mislim, da ne še. K temu dostavim izrek sv. Petra Damijana, kateri se glasi: «Qui prohibent non licere, quod licet: ac per hoc jactant ne esse defensores justitiae, hostes adjuvantur Ecclesiae;» tudi dostavim izrek sv. Hieronima, kateri se glasi: «Maledictio eos subjacere, qui bona mala dicunt». To bi bil kratek uvod.

Zdaj pa začnimo zopet s pesnijo: Človeka nikar, Veste, g. dohtar, kaj vas je prav za prav zapeljalo, da ste začeli zoper to pesen tako ropotati? Naslov vas je zapeljal — zapeljal vas je »polumrak«. Moj Bog! kako lepo je razložil naš pesnik v svojej »Obrambi«, kako je treba to besedo razumeti in vendar, kako vi vse drugače zavijate! Re-nično, bolj jasno ni mogel razložiti, kakor je razložil, vzemši »živek« polobe iz narave. Po mojem mnenju je hotel reči pesnik: Po napisu se bodo moria ztele ikatere pesni moje v nočnej temi marsikomu kot beleče skale, kot grobne prikazni mrličev, v nočnem mraku, pravin, ko prijazna luna sije, in zato poteče strani, poteče strani, rekoč: »Kaj mi! kaj vam pravim: danes sem videl strašilo, videl sem naslove, kateri so lde močno ostrašili, videl in bral sem pesni — površno —, katere so tu pa tam

na videz pošastne. Ali, kaj pravil na to pesnik? Drugi moj! ne boj se naslova ne boj se takih grohov, takih belečih skal, stopi z menoj blizo, poglej vsak napis posebe, in prečitavši vsako pesen posebe, utrgaj od vsake pesni nježne vijolice, lepe resnice, položi jih v bohé, zveži jih v venec, potem pa pridi in povej mi: ali diše lepo, priji in povej mi: ali je še kaj pošastnega noter v njih? In potnik, kateri se je prej bil Gregorčičevih pozvil, spozna, da so te pesni jasne kot beli dan in krasne kot najlepše cvetice. In koliko je bilo morda takih, kateri so se Gregorčičevi pesni bili samo zastran nasloval! Taki so čitali pesen le od daleč; ali, ako bi bili bliže stopili, — gotovo ne bi sklepali kaj takega, kar ste vi iznašli: kder je dobro, tam ste vi našli slabo. Brati pa je treba tudi z dobrim namenom, ali vi ste si uže slab namen naredili. Naslov vas je torej zapeljal. Na tarčo ste potem zapisali pesimizem in panteizem in te dve spaki ste hoteli tudi nafti. Da bi pa to mogli toliko lože doseči, začeli ste skoke delati, sukati, ruvati, zvijati, nadomeščevati, stapljati, prepodabljati, moriti pomen besedi in jim drug pomen postikati: take in enake metamorfoze ste začeli delati, to se umeje, proti vsakej logiki. Moj Bog! zdaj kličete ljudi na duševni boj, toda, še komaj so prišli, uže jih hočete zadušiti. Ali je to logika in manera? Drugim očitate, da so zofisti, ali kde mogoče večega zofista najti? Bruna... Ali je mogoče si misliti, da hoče imeti Gregorčič enako pravico Boga prositi pri ustvarjenju, da bi ustvaril Bog, kar pesnik hoče, kakor ima Bog absolutno pravico ustvariti, kar on hoče, vaš krotki Gregorčič? In da bi to dosegli, narecite, kar hitro: smem — jaz

imam enako pravico, Ljubi moj! smem in jaz imam enako pravico, oh, to je velikansk razloček. Ali ne čutite v sebi tega razločka? Jaz smem, n. pr. jesti polento le takrat, kadar mi gospodar dovoli, potem, ko sem ga prosil; a, če rečem: jaz imam enako pravico jesti, tu ni treba gospodarja prositi, da bi mi dovolil. Ako rečem: smem, moram prej prositi; ako pa rečem: jaz imam pravico enako, takrat ni treba v prošnji še govoriti ne. Naš pesnik pa rabi besedo: smem, in potem še: prositi, kako je bilo torej vam mogoče tako zasuknoti?

Nezapopadno. Pesnik izražuje s tem svojo popolno odvisnost, kakor uboga stvar od neskončnega Stvarnika. Kde ste se naučili takih enačeb? Potem pa hočete še drugim očitati zofistiko? Prošnjo, svet, zapoved: te tri pojme hočete vse skupaj zmešati, Bogoslovne bukve nam jasno pravijo, kaj je prošnja, kaj svet in kaj zapoved. In to tudi vi dobro veste, ali zdaj bi radi vse pomešali, samo, da bi dosegli svoj namen. Gospod dohtar! to se ne sme. — — Vse je sicer nauk, ali prošnja je — prošnja, svet je — svet, in zapoved je — zapoved, da si more biti kateri krat tudi zapoved v svetu zapopadeno.

Dal ne le v svetu more biti večkrat zapoved zapopadeno, temveč tudi v prošnji. Prav. Toda, kaj? Odgovor: takrat, kadar hoče kdo bolj rahlo govoriti. In kdo pa ima pravico bolj rahlo in mehko govoriti? Bolj rahlo in mehko more govoriti le predstojnik, kateri zaukazuje večkrat v obliki prošnje in sicer tak predstojnik, kateri uže naprej vé, da ga hoče podložnik hitro slušati: tam se torej rabi zapoved v podobi prošnje, kder ima eden pravico ukazati, a

drugi dolžnost hitro slušati. Tako dela večkrat predstojnik proti svojemu podložniku. No, umeje se pa, da narobe ne gre, hočem reči: podložnik pa nikdar ne more ukazati svojemu predstojniku ne v podobi ukaza ali zapovedi, ne v podobi sveta, ne v podobi prošnje. S tem pa je povedano, kdaj more biti katerikrat zapopadeno zapoved v svetu in v prošnji, in kdaj ne more biti zapopadeno: povedano je itak, kdaj mora ostati prošnja — prošnja. Obnimno to na našo stvar. Naš pesnik pripoznava vsemogočnega Stvarnika, Gospodarja samega nebes in zemlje, in pripoznava tudi samega sebe kakor ubogo stvar, kakor krotkega podložnika. Zdaj pa: ali je mogoče, da bi si predstavljaj pesnik Boga, katerega imenuje samega Gospodarja za svojega podložnika? Absolutno nikdar ne. Itak, ker to ni mogoče še si misliti ne, zato prosil naš pesnik v pravem zmislu besede svojega vsemogočnega Gospodarja: prošnja mora ostati torej prošnja; naš pesnik ne ukazuje ne v podobi zapovedi, ne v podobi sveta in ne v podobi prošnje, ampak on prosi kakor krotka ovčica svojega vsemogočnega Stvarnika. Mislim, da je to dovolj jasno. Kaj? ali spoznate, kako mogočno ste grešili, posebno, ko ste hoteli slovensko inteligenco prisiliti, da bi vam verovala, pravim: vašej zofistiki? Ali bi se bili vi smijali v pest? Potolažite se torej, saj veste, da mora logika ostati logika, posebno, ker je krajica vsega znanstva. Živela torej logika. Pojmo pa nazaj. Gotovo, ako bi bil del naš pesnik mesto naslova: Človeka nikar, naslov: Bo-lečin nikar, reši nas budega, kar bi bil lahko storil, gotovo ne bi bili tako ropotali. Da ložje razumemo, hočem tudi jaz povedati izgled.

zakona, zadevajočega polajšanje pristobin pri združenju železniških prioritet, in pri združenju hipotekarnih tirjav, potem za stran podaljšanja zakona o oproščeni pristobin pri združevanju zemljišč. Potem so poslanci Plener, Heilsberg in tovariši interpellirali ministerskega načelnika, kako misli vlada pospati nastopni narodnostni bojem na Češkem, kjer je stanje Nemcev vedno večje nevarnosti. — Poslanec Keil je predlagal, naj se sklene zakon, po katerem ima država plačevati davke deželam od državnih železnih cest. Poslanec Kindermann je nasvetoval, naj se podprži česka severna železnica. Vlado predlogi glede severno-zapadne železnice in prevzeta železnice Praga-Dubcov v državno oskrbstvo, izročili ste se železniškemu odseku, predloge, glede pomnožitve vozila na državnih železnicah pa odseku 36 poslancev. — Predloga poslanca Menger, za stran drugačbe zakona o posvečevanju nedelj in praznikov se je izročila obrtniškiemu odseku, in predloga poslanca Roser, zlede olajšav pri pobiranju davkov davkovskemu odseku. Vlado zastopnik, dvorni svetovalec Huber, je naglašal težave glede Roserjevega predloga in ker je ta vlado hudo napadal, posvaril ga je načelnik. Poslanec Rieger je interpelliral za stran dogodkov na Češkem, kaj je vladi o teh znano in kaj ona misli ukrenoti, da obvaruje mirno občevanje mej obema narodnostima.

O mobilizaciji vojske na suhem in vojne mornarice se je te dni dosti govorilo in tudi pisalo. Dostle se to še ni zgodilo, to nam je za gotovo znano, ali prav lahko je mogoče, da se v kratkem zaukaže mobilizacija, ker na Ilirskem poluotoku je vse tako napeto, da se čez noč lahko uname velik požar.

V ogerske poslanske zbornici so se 8. t. m. naznanila imena tistih, ki so bili izvoljeni v delegacijo, potem pa se je sprejela brodarstvena pogodba s Francosko v tretjem čitanju. — Gosposka zbornica je ta dan izvolila poslance v delegacijo; danes bode razpravljala brodarstveno pogodbo s Francosko, potem pa se zasedanje odloži do konca meseca novembra.

Vnanje dežele.

Srbsko-bolgarske razmere, ki so bile v zadnjih časih nekoliko napete, zdajno so se zboljšale, kar je pri sedanjih okoliščinah naravno. Nek odtelak srbskih vojakov je prestopil bolgarsko mejo; bolgarska vlada se je vsled tega obrnola na srbsko vlado, in vsa stvar se je naglo v zadovoljnost obeh vlad poravnala.

Iz Niša se poroča, da izseljenci vedno vznemirjajo srbsko mejo; pri Vlasotnici in Zaječaru so bili napadi. V zajčarskem okraju so izseljenci umorili vaškega sodnika.

Rumeljsko ali bolgarsko prašanje se je promenilo v turško prašanje; kepa, ki se je odtrgalo na Balkanu, dela velik plaz, ki

Neka mati ima, recimo, več otrok. Eni so zarobljeni, drugi maloumi, tretji kruljavi. In ko se zakonsko spoznavata, zlobne večkrat uboga mati proti Bogu, rekoč: Oh, oče nebesni, usmiljeni Bog, ti veš, kako jaz močno trpim v svojih otroki, ker so vsi tako revni in nesrečni, prostun te, prav iz srca, da mi blagovoliš podeliti, ako je tvoja sveta volja, vsaj zdaj zdravega otroka na duhu in na telesu; in ako ni pa tvoja sveta volja, da bi mi zdravega otroka podelil, prostun te, rajše ne daj mi nič, rajše človeka nikar, sicer se popolnoma udam vse eno v tvojo sveto voljo, ako mi pri vsem tem bolehnega otroka podeliš, kajti Ti si sam Gospodar. In ako bi tudi žena zadnjih besedi ne dela v prošnjo, namreč: sicer se popolnoma udam v tvojo sveto voljo, ako mi pri vsem tem bolehnega otroka podeliš, pravim, ako bi tudi ne dela v prošnjo teh besedi, vendar bi moral vsakdo razumeti, da je žena tako mislila. Žena torej tukaj prosi Boga, naj bi jej on podelil otroka zdravega brez zmot in nadlog. In zakaj to prosi? Zato, ker ve, da je Bog gospodar. Kakor vidite: človeka prav za prav želi imeti, samo prosi, da bi bil ta človek prost bolehnosti in drugih bolehnosti; in ako ni njegova sveta volja, da bi jo obvaroval pred bolehnim človekom, prosi, da ne bi bil rajše človek spočet, dokler ni še človek spočet. Tudi prorok Elija je iz srca molil, da ne bi bilo dežja na zemljo, in ni bilo dežja tri leta in šest mesecev. Torej je molil, da ne bi bilo, kar ni še bilo in ni ga bilo.

(Dalje prih.)

lahko Turčijo podsuje. Skoraj gotovo je, da velevlasti potrdi združenje obeh bolgarskih dežel, to se sodi uže po tem, da se ruski car ni branil sprejeti bolgarske deputacije, ampak da jo je sprejel dobrohotno, in celo angleški minister Salisbury, ki je Turkom velik prijatelj, rekel je 8. t. m. v Newportu, da se more vshodnja Rumelija zjediniti z Bolgarijo le pod tem pogojem, da se sultanova oblast ne skrajša, zahteve drugih narodnosti za odškodovanje, ali razširjenje mej pa se ne bodo podpirale. Tudi sultan neki hoče pripoznati kneza Aleksandra za generalnega guvernerja vshodnje Rumelije, kakor se poroča iz Plovdiva v »Polit. Correspondenz«. To vest so v Plovdivu z radostjo pozdravili, vendar pa merodajni bolgarski krogi menijo, da je treba strogo zahtevati, da se sedanja ustava vshodnje Rumelije odpravi in skliče veliko narodno sobranje, da ustavo pretrgači in da uvede enakomerno vlado za obe deželi. To zahtevanje dela uže večje težave, največje pa sosednje države, osebno Srbska in Grška, ker obe hočeta odškodovanje, ako se združi vshodnja Rumelija z Bolgarijo. Največjo preglavico dela diplomatom Srbija, ker ona odločno zahteva staro Srbijo, kar je vzlasti Avstriji neprijetno; ona ima močno in dobro vrejeno vojsko, ki stoji uže na meji, poleg tega pa tudi dobro vrejene finance in tedaj »nervus rerum gerendarum«. Tudi Grška ozbiljno zahteva, da se razširijo nje meje, oborožuje se na vse kriplje, a poleg tega pa dela dolgove, da je strah ter je nje finančno stanje jako slabo, vsled česar v vojni ne bo mogla dolgo vstrajati, ker požrtvovalnost grškega naroda se razodeva bolj na jeziku, nego v dejanji, Grki so bogati, pa skopi ljudje. Angleška vlada, ki Grkom ni neprijateljica, vidi vso to slabost in vsled tega je Salisbury svetoval grški vladi, naj se ne gane, ker bi pripravila grško kraljestvo v veliko nevarnost, ako bi vojska prestopila meje, ali vročekrvni Delyannis je ta svet odbil in rekel, on se bo ravnal po nasvetih prijateljskih vlad, ako ti nasveti ne bodo protivni interesom helenizma; prijateljsko po stopanje Angleške nasproti Bolgariji pa je vzbudilo žive skrbi. Kralj, vlada in narod so zložni in zahtevajo odškodovanje tudi potem, če ga bo treba pridobiti z vojno. Ako se pripozna združenje Bolgarije, potem bi tudi Kretenci proglasili združenje z Grecijo. — Ta ministrov odgovor pa očitno kaže, da je Grkom kri zavrela. — Turčija vidi nevarnost, v kateri se nahaja, zato pa se na vso moč pripravlja, da odbije vse napade, v arsenalu se dela noč in dan na vse pretege, vojne ladije se oborožujejo. V Drinopolje se pošiljajo vojniki iz Azije in veliki kanoni; turška vlada je najela štir *Loydove parnike* za prepepljevanje vojakov in streliva, v *Tratu* se vkrcavajo v Avstriji kupljeni konji za turško vojsko, katera je razdeljena v dva odtelka; prvemu odtelku je poveljnik slavnoznan Osman paša, plevenski lev, pobednik Srbije, družemu prodrzni Muktar paša, dobro znan iz zadnje vojne s Črnogorci in Rusi v Aziji. — Iz vsega tega se vidi, da se je na vshodu politično nebo zavilo v črne gromonosne oblake in da vse kaže na grom in tresk.

V Pirej so 7. t. m. dospela tri ruske vojne ladije. To je znamenje, da Rusija nema dosti upanja, da bi se mir obranila.

Ruska vlada je ukazala gosposkam v treh baltičkih deželah, da si morajo dopisovati izključljivo v ruskem jeziku. Le nekatere krajne gosposke smejo si mej sabo v nemškem, letiškem, ali estnišem jeziku dopisovati.

Rusija je v Aziji neutrudljiva; po vseh velicah deželah, katere si je osvojila, neumorno dela za pomirjenje, omiko in blagostanje teh dežel, vedno pa ima to pred očmi, da ne žali narodnih šeg in običajev, in vsled tega si pridobiva povsod zupanje in udanost, kar dokazuje to, da se podvrženi, tako različni in v tako prostranih deželah bivajoči narodi Rusiji nikoder ne upirajo, kakor se to tako rado godi drugim narodom, posebno Angležem. Kamor prodere rusko orožje, precej za njim pride matika, plug, cepin sekira, srp, kosa, grablje in drugo poljsko in obrtno orodje, začno se delati ceste, vrejati vode, graditi železnice in vse to vabi ne-

mirno klateča se ljudstva k mirnemu blagodejnemu delu, pri katerem so varnejša in srečnejša. Zljaj dela Rusija dolge železnice od hvalinskega morja skoz srednjo Azijo do avfganske meje; velik del teh dolgih železnic je uže izvršen. Lansk leto je bilo skieneno, da se ima zahvalinska železnica podaljšati skoz Askabad, Kaakhk in Merv do Burdalka na Amur-Darji, 765 vrst na daljavo, in ta železnica je zdaj uže dodelana. Zljaj pa se začne graditi še druga železnica od Mihajloskega zaliva hvalinskega morja skoz Askabad in Burdalk do Taškenda, ki je za trgovino srednje Azije neizmerno važna.

Na Francoskem so volitve v državni zbor končane. Vlada in republikanci so propadeli, ker so jim konservativci mnogo sedežev vzeli, česar se niso poprej balli. Časniki pa so še le sedaj, po volitvah, našli pravi vzrok propada republikanske stranke; oni zdaj pravijo: vzrok propada je oportunistem, tonkinko klateviteštvo, ki je stalo več sto milijonov in protiverska politika. »Republique francoise« pripoznava, da bodo konservativci imeli nad tretjino poslancev v državnem zboru, da je to velika parlamentarna nevarnost in rofi republikance, naj bodo zložni. Državni zbor se neki skliče sredi meseca novembra.

Nemško-afrikanska družba je zopet osvojila deželo Usaramo, ki obsega 4—500 nemških štirjaških milj in ima izvrstno luko Daresalam; ali prašanje je še, če zansibarski sultan ne dokaže svojih pravic na to deželo. Nemci so, kakor koblice, kder je kaj zelenega, tja najdejo pot.

Iz Sudana in sicer iz Asmare je poročil 29. septembra Markopoli bej polkovniku Chermiside v Suakim, da so Abisinci zmagali Osman Digma vojsko; obležalo je na mestu 3000 njegovih vojakov mrtvih, in mej mrtvimi je tudi Osman Digma. Boj je bil silno vroč, tudi Abisinci imajo veliko zgubo. — Kaj pa Italijani delajo tam doli, da se o njih nič več ne čuje? Ali imajo siesto? Dolce far niente, posebno ker je vročina.

DOPISI.

V Lokvi 6. oktobra. Amerikanski buditelj t. j. budilni časomeri ali ure so dan danes jako dober kup, še cenejši je naš lokavski ropotec, ki sam sebe podpisuje »buditelj«. Amerikanski buditelj pa sam sebe navija in robošta, kadar koli je njemu ugodno in ljubo. Naš buditelj je dalje jako zadovoljin in čudne logike človek: govor je srebro, molk je zlato, tako on pravi. Logična glava bi sodila, ker buditelj navaja ta pregovor, da se bo tudi ravnal po njem, da bo torej segal po zlato, t. j. da bo molčal. Toda varaš se, ki tako sklepaš. Prav zato, ker je govor le srebro, prosil buditelj g. urednika, naj mu dovoli govoriti o velikem in malem Šmarju.

In kaj ga je prisililo, da je zavrgel zlato in prednost dal srebru? Strastna ljubezen do petja: zato ker na mali Šmarju ni bilo glasu iz mašnikovega grla. Mari je buditelju sv. maša tih, le po petji on brepeni, kakor jele po mrzlem studentu! In koto je temu kriv? vpraša mogočno v svojem pevskem srdcu, a ne pomisli, da je uže sam ovačil krivca. Glasu ni bilo iz mašnikovega grla, rekel si buditelj, torej je krivo mašnikovo grlo. A kateri pametni človek bo zameril grlu, ki šteje uže 62 let, če je v časti hrupavo in zamolklo, da ne more več tako lahko in rado peti, kakor ja pelo v svojih mladih letih, ko se je njegov glas razlegal po marsikateri prostornej cerkvi? Misliš li, buditelj, da boš hodil še popevat in popivat na Benceljnov vrt, ko ti boše grlo imelo šest križev? Po ceni budilo! budi sebe in svoje vrstnike k petju, potrpej in usmiljenje pa imej se stari mašniki, ako ne morejo več tako peti, kakor bi radi! Pobožen bodi pri sv. maši, četudi ni petal! Ne zabi nikoli, kaj ti velja druga čerkvena zapoved, in pomni, da sv. maša je glavna stvar, petje pa nebiatvena reč! Vrhu tega ne misli, da moraš tiskane čitati vse svoje stilistične vaje ter da mora vsa Lokev vedeti, kedaj šilo in smolo tja vržeš in pero ponočiš; saj časniki niso javna stranišča za vsako literarno grižo, koja napade kakega dozdnevega pisemca.

Dokavite mi je še, da sem po vsej Lokvi polzvedoval, o! kedaj pri nas biva služba ali čast, obrt ali rokodelstvo buditelja? A izvedel sem toliko, kolikor sem prej vedel, namreč, da imamo čevljarje in kopitarje, kovače in krojače, krstilnja in učitelja itd., a buditelja dosle ni bilo družega, nego li kak ponočen razgrajatelj in kričaj.

Toliko zdaj za vselej na prašanje: »kedo je temu kriv?« (Edin. št. 76) v kesni

a ne prekesni odgovor našemu nepoklicanemu in neskrupnemu buditelju — neskrupnemu, pravim, ker neskrupno je, samega sebe zvati buditeljem, kakor bi neskrupno bilo, ko bi i najodličnejši narodnik sam sebi rekel »pravak«.

I. Kinov dne 6. oktobra 1885. Kakor vidi, popustil so mestni očetje, gospodar tržaškega magistrata misel, da bi speljal, vodo Bistrico za pijačo v Trst. To je prav, ker ljudstvo se je naveličalo vedno praznih zborov, v katerih je bila teden za teden na vrsti ta voda.

Uže nekaj mesecev hodijo merit potoka Padež in Šmagorico in ondote mlinarje nadlegovat, naj se jim prodna voda, in kakor se vidi, onotni mlinarji jim to prav radi prodaje za nekaj novcev, kajti denarjev bi radi razen dveh vsi drugi, katerih je 9 skupaj. Ta voda, kakor se dosedaj misli, ne bi stala dosti, kajti mlinarjem bi se dalo za odškodovanje k večjemu 80.000 for., a se ne pomisli, kako koristni ste te dve vodi onim posestnikom, kateri imajo ob vodi senokoše, ker jo vsi po jarkih napeljujejo ob suši i moči posnozetih, da jim lepa trava raste in to je tudi res, da kamor je bila napeljana ta voda, ki je zgoli iz samih izvirkov izpod bukovega, hrastovega peja — da tam po njej raste kakor bi z gnojem ali pepelom pognojil.

Na to odškodovanje bo treba tudi računati. Misli pa bo treba še na one vasi, katere so svoje žito v teh mlinih mlele; te se tudi prazni odvroti ne bodo mogle, in sicer vasi Atviže, Vareje, Misleče, Valtovlje, Kozjane, Tatre, Prilože, Gaberk, Arjavce, Kovčice, Sliveje, Hotičina, Mrše, Orehek, Ostrovica in ob šuši še druge vasi. —

Te vasi se bodo gotovo branile, ali pa jih bo treba dobro odškodovati, če bo res kaj resnice na tem, in če ni vse le prazno delo prazne domišljije — bomo videli.

Bendimo po Brkinih imamo te dni, pa prav slabo in ubogo — krompir gnjije.

Tudi z Goriškega, 7. oktobra. — G. dopisniku z Goriškega v 79. štef. cenjene »Edinosti« moram povedati, da mojega dopisa v 75. štef. istega časopisa »Z levega brega Soče ni razumel. — Nekolegijalno bi bilo od mene, ako bi njegov odgovor pretresoval in mu dokazal, da je se svojim mnenjem na napačne poti in da me krivo sodi.

Njegovih očitanih ne bolem odbijal, ker me k temu ne silijo nikakoršni splošni interesi. Le toliko mu bodi povedano, da njegovega klijenta cenim in spoštujem. Deval je res z mirno, krotko in blago besedo nasprotniku sedajnega šolstva in učiteljstva živo oglje na glavo.

Tak odgovor nasprotnika prvi hip osupne; škoda, ker ga tudi ne razoroži in mu ne potegne krinke z obraza. — Prisiljen sem bil in štel sem si v dolžnost gospoda tovariša opomniti z resno prijateljsko besedo na nekatere nepremišljenosti v njegovem dopisu in to ne radi sebe ali njega, ampak zaradi vseh nas učiteljev. — Recimo, da bi bili ostali pri odgovoru g. dopisnika z desnega brega Soče v 73. štef. cenj. »Edinosti«, očitalo bi se nam lahko, in skoraj po pravici, da »qui tacet, consentire videtur« (kdor molči, z molčanjem potrdi) — da se z dopisnikom skozi in skozi ujemamo. Reko bi se nam in zopet skoraj po pravici, da smo več ali manj vendar le krivi, če so otroci taki in taki in za priče bi nasprotniki stavih — nas same (1)

To je punctum saliens, kateri ste Vi g. dopisnik v 79. štef. cenj. »Edinosti« se svojim sosedom, tovarišem in prijateljem vred prezili, Vi, ki mi očitate, da »moram biti mlad v praktičnem šol. življenju«. Če ste Vi v istem »življenju« priletnejši od mene, ne smelo bi se Vam kaj takega pripetiti in bi morali vedeti, da občinstvo ne sodi dopisnika po tem, kar je hotel povedati, ampak po tem, kar je res povedal.

Vašega klijenta jaz nisem »napadale«; le opomni sem ga nekaterih izrazov vsled prej navedenega uzroka. — Tuje napake se smejo le takrat pokriti s plaščem krščanske ljubezni in prijateljstva, kadar tas ne sui dolžnost in nam ne velevajo važni uzroki in obziri jih celo razkriti. Jaz rad pripoznavam g. dopisniku »Z desnega brega Soče« v 73. štef. cenj. »Edinosti«, da bi ga spoštoval radi njegovih večinoma blagih misli in načel, tudi ako bi ga ne poznal drugače, nego po njegovem dopisu. — Le ta svet bi mu dal, naj 10 krat preobrne besedo, predno jo izroči javnosti in to posebno takrat, kedar bode imel z nasprotnikom opraviti.

Ste me razumeli, g. dopisnik z Goriškega v 79. štef. cenj. »Edinosti«?

Sedaj le pojdite in spišite še kaj zoper mene; zagotavljam Vas, da Vam ne bodem odgovarjal na osebnosti brez splošnega interesa. — Kakor hitro pa napade kdo šolstvo ali učiteljstvo na tak način, kakor dopisnik »Z desnega brega Soče« v 71. štef. cenj. »Edinosti«, videli me boste zopet v prvih vrstah pobijati nasprotnika,

če bo treba z vsemi dovoljenimi pripomočki — pa večno pod zastavo resnice. Š.

Z desnega brega Soče 5. okt. Ker sta si dva najbrž oba učitelja v laseh radi dopisa v 71. št. Edinosti, kateri ju je dobro v skelečo rano drezol in ker ne odjenjata si očitali, ta ni dobro odgovoril na oni dopis, oni ni pravo pogodil in učiteljstvu ustregel se svojim brezobzirnim dopisom, navedem le laški izrek: Chi si accusa, si accusa. Da ni ne prvi ne drugi odgovor — ali kakor ga hoče imenovati učitelj-dopisnik zagovor, dasi ni, ker brez dokazov ni zagovora — dostojen. Popolu in logičen, dokazujeta oba dopisnika. Obsta si bila zvesta zmagaj nad dopisnikom v št. 71 cenj. Edinosti ter sta v svojem vojskovanju enaka onima trmoglavima dečkoma, ki sta si prisvojevala na blatnej cesti vdobljeno vrh.

Kar se pa tiče prvega dopisnika v št. 73. bodi mi dovoljeno izreči svojo zadovoljnost z odgovorom, dasi je pretiran in pristranski, posebno ker pravi: Šolske oblasti in učitelji na Goriškem prizadevajo se na v s o m o č, da bi se otroci v šoli naravno odgojevali. Da bi bil pa njegov zagovor vzeti iz življenja, dvomim, ali če dopisniku vest v tem obziru ničesa ne očita, tako spada k onim izjemam v današnjem učiteljstvu. Kar zadeva pa krivico pri odgoji, ujemam se s prvim gosp. dopisnikom in odobravam popolnoma njegovo obsodbo njegovega nasprotnika dopisnika z levega brega Soče. Tako gosp. tudi z desnega brega Soče, z Vami bi se dalo še moško govoriti o napredku v šoli in njegovih pogojih, kar pa je absolutno nemogoče z Vašim nasprotnikom g. dopisnikom z levega brega Soče, kateri je še neiskušen in premlad v učiteljskih zadevah, kakor tudi Vig. dopisnik v 73 št. Edinosti pritrjuje. Da je bil dopis z desnega brega Soče v 71. številki hujskanje in sčuvanje proti sedanjemu učiteljstvu, to je nesramno obrekovanje in grda laž, ker dopis je bil spisan v zamislu izreka: Resnico reci, pa uteči.

Da bi se pa učiteljstvo sploh v potu svojega obraza za otlogo in izobraževanje izročene mu mladine trudilo, ni žalibog exceptis excipiendis gola resnica. Kar pa tiče njih plače, ni v primeri z drugimi tako zelo uborna, kajti učiteljske študije ne zahtevajo toliko žrtve, da rekel bi, nič posebnih, ker so skoraj vsi dijaki na učiteljski pot dovršenih ljudskih šolah skozi 4 leta stipendirani in potem gotovo pri kruhu. Vsak učitelj naj pomisli razloček med učiteljskim in rokodelskim stanom. Učiteljski kandidat stopi po dovršenih ljudskih šolah na učiteljskega za 4 leta, kjer ga država vzdržuje in ima po končanem študiju uže pečen kruh, a rokodelski učencec, kateri mora izvršiti tudi ljudske šole, pride k mojstru v šolo, kateri ga samooblastno in ostro stroji in večidel v svojo korist uporablja. Ko ga pa mojster po dovršenih tridih in stradajalnih štiri letih v rokodelskega pomagaja (Geselle) promovira, mora izučeni mladenič misliti, kje in kako si mu bo treba kruha služiti. Hitro ko prestane rokodelski mladenič svojo šolo, mora za 3 leta v vojske zopet drugemu služiti, namreč cesarju, učiteljskemu kandidatu pa, kateri je bil ob času svojega učenja s potrebnim od države preskrben, ni treba skrbeti za kruh in se nema bati vojaščine.

Naši moderni učitelji pa, kateri si vsajajo, da so zajemali s žlico učenost in omiko, niso zadovoljni z dohodki, kateri presegajo v primeri z študijami, trudom in pravimi dohodke katerega koli stanu. Kaj še, tak moderni učitelj se postavlja na deželi, kakor bi sul in trosil omiko iz rokava in hoče celo druge višje stanove prekriti. Neiskušnemu dopisniku v 75. št. pa, kateri bi mi moral dokazati iz 71 dopisa sovraštvo do učiteljskega stanu, ko sem se le ravnal po zapovedi: Iz njih (učiteljev) sadu jih spoznate, in kateri bi moral navesti par dokazov: da se učitelji sploh iz vseh svojih moči prizadevajo odgovoriti in izobraziti v potrebnih znanostih sebi izročeno šolsko mladino — ne odgovarjam na njegovo stavljen vprašanje, naj li dokazem, da vsak zdaj toži, da so otroci itd. ker kdor ima ušesi, naj sliši ljudski glas povsod, vox populi, vox dei. Tako prašanje bi bilo več kot skušnja.

Če vi trdite, dopisnik z levega brega Soče, ali če mislite, da je prejšnja šola ali duhovščina kriva, ker je mnogo takih starišev, kakor jih popisuje moj sosed v 73. listu, kar bi bilo tudi le izjema, močno se varate, ker ne veste, da se je mlado drevo da vpegitati in da učitelj je odgovoren le od naravnega vedenja in dušnega napredka učencev. Da se ta ali oni v teku let pohujša in na slabo obrne, pripisovati je njegovemu značaju, življenju in njegovim drugovom (tovarišem). Predržno je vaše vabilo, naj svetujem našim visokim glavam odstraniti ta ali oni šolskih postav, prvič ne storim tega, ker mi ne dohaja ukaz od kompetentne oblasti in drugič, ker se da vsak š. če se tudi z drugim morda boljšim nadomesti, zasaknoti ad libitum.

Svest si, da nisem zanemaril izreka ali zapovedi: sh genu molatati je zopet nov greh, toliko bolj pa si svest, da so spo-

znali celo nekateri učitelji. kakor gospod dopisnik v 73 št. cenjene Edinosti resnično moje obžalovanje napreku pri šolske mladini, javljam, da se ne spuščam v nobeno polemiko z dopisnikom, kakor je oni z levega brega Soče v 75. številki Edinosti, kateri prezira splošen ljudski glas in pa vedenje naše šolske mladine. Dixi.

Domače in razne vesti.

Poziv. Meščani! Meseca maja t. l. je toča zelo hudo zadela uže po svoji naravi malo rodovitne naše okolice kampa nje in vinograde, glavni dohodek uničila večinoma jako potrebnih poljedelcev.

Premnogim družinam, ki uborno živé iz pridelkov malega posestva, uničeno j-bilo upanje na razmerno dobre pridelke, ker so bili skoraj popolnoma pobiti, ter v obupu čakajo bližajoče se zime, da ne bodo imeli kruha.

Zato so se zbrali podpisani v odbor, da pobirajo darove ljudoljubne pomoči v prid po toči poškodovanih ubožcev, vedoč, da blagodušno mesto Trst nikoli ne opušta pomoči deliti, kder gre za to, da polajša nastopke nesreče, toliko bolj, če so po nesreči zadeti občinarji sami.

In ta odbor, kateremu se je pridružil, da po prav zdaj dovršenei pozvebi škode tudi slavni občinski svet svoje pomoči ne odtegne, obrača se zdaj na *Vas milosrdne somelčane*, da s tisto blagodušnostjo, ki Vas odlikuje in ki ne zamudi nobene prilike, kder more pomoč deliti, pomorete pri dohodnem namenu in tako tudi tesneje napnete vezil sloga mej otroki mesta in okolice, ki vsi spadajo pod tržaško občino.

Vsak še tako majhen dar se lahko pošlje načelnikstvu ali vsacemu posameznemu udu odbora in bo s živo zahvalo sprejet.

V Trstu, 8. oktobra 1885.

Pomočni odbor:

Dr. Richard Bazzoni, župan, načelnik. **Artelli Filip**, — **Besso Comm. Marko**, — **Burgstaller Josip Bideschini**, — **Cambon dr. Alojzij**, — **Cesare Aleksander**, — **Costi Ivan**, — **Covacich Andrej**, — **Dimmer vitez Fran.** — **Girardelli Karol**, — **Lunardelli dr. Klement**, — **Luzzatto dr. Mozes**, — **Mauroner Leopold**, — **Mauser vitez Marquado Josip**, — **Morpurgo baron Josip** — **Morpurgo baron Marko**, — **Mimbelli Baldasar**, — **Ralli baron Pavel**, — **Reinelt baron Karol**, — **Rin pl. Viktor**, — **Scaramanga Peter**, — **Toniocelli dr. Jakob**, — **Ventura Salvator**, — **Tommasini vitez dr. Anton**.

Odbor del. podp. društva je glede tega, da prav dosti odličnih Tržaških Slovencev ni pristopilo v del. podp. društvo, poslal omenjenim tole okrožnico: Blagorodni gospodi! Vsacemu rodoljubu je gotovo znano, kolike važnosti je delasko podporno društvo za Trst in okolico. Z delaskim stanom moremo vspešno in polagoma doseči svoj namen, da bude namreč naš narod s tem pridobival si vsak dan več tal in da tako si pribori boljše bodočnost.

Delaski stan je postal steber Slovanov v Trstu in da ne onemore, treba da ga naši rodoljubi vsak po svoji moči podpirajo. Delasko podporno društvo si je dalo tak nalog, ki je jako težaven. V prošlem letu so hudo razsajale kozce po Trstu in okolici. Veliko udov našega društva je zadela ta nevarna bolezen in s to boleznijo so narasli stroški tako, da je društvo s težavo napredovalo. Takí udarci so za naše društvo pogubni in ker se je tudi letos osobito v poletnem času število bolnih udov zelo pomnožilo, zato se obrača odbor delaskoga podpornega društva do blagih rodoljubov s prijazno prošnjo, da bi isti pristopili k gori imenovanemu društvu kot podporniki in bi s tem storili blag del. na korist našega naroda. Nadejaje se, da Vi blagorodni gospod, ne odnivate naše prošnje in da podprete s tem našega delalca, priporočamo se z odličnim spoštovanjem.

Za odbor del. podp. društvo:

V. Dolenc, preds. **M. Katalan**, tajnik.

Imenovanje. Računski praktikant **Edvard Giromanta** je bil imenovan računskim asistentom pri računskem odelku tržaškega deželnega namestništva.

Birne v Trstu v navadnem času ni moglo biti zaradi bolehnosti mil. škofa, dr. Glavine; zato se bode vršila v teh le dneh meseca oktobra: 18. v stolnej cerkvi sv. Justa po velikej maši ob 10. uri; 20. in 22. pri starem svetem Antonu ob 11. uri; 25. v cerkvi sv. Jakoba, in 27. okt. pri novem sv. Antonu tudi ob 11. uri.

Velikanska procesija k Sv. Jožefu v *Ricmanje* pojde jutri v iz Trsta. Vsled vabila Tržaškega katoliškega društva se zberó v nedeljo še pred 7 uro v vseh farnih cerkvah Trsta in okolice vsi oni verni, kateri želé udeležiti se procesije, vsi ti farni oddelki se zedinijo potem ob 7 uri pri Sv. Jakopu, od koder odidejo v velikanske procesije v Ricmanje. — Udeležé se procesije tudi razni pevski zbori mesta in okolice. — Vsa stvar boite velikanska in iz vsega se more soditi, da bode v nedeljo v Ricmanje romalo kakih 20.000

do 30.000 ljudi. — To bode zopet lep dokaz, da v Trstu še ni propal verski čut, kakor to žele Circolo Garibaldi in cikorjaška garda.

Na tržaške gimnaziji je letos okolo 150 Slovencev in Hrvatov, malo da ne polovico vseh dijakov; v VIII. razredu je na pr. 36 dijakov, mej temi je 18 Slovencev in Hrvatov.

Pri vsem tem pa se je tudi letos odmerilo slovenskim jako malo ur in so dotični kurzi tako čudno razdeljeni, da ni mogoče misliti na pravi uspeh. Mislite si, dijaki 3, 4, 5 in 6 šole so skupaj v enem kurzu in slovenska ura je vedno le popoldne po vseh drugih urah, kadar so dijaki uže vsi upehani. Vidi se, da je za slovensčino uže prostora, ali za vrati.

Za okoličane poškodovane po toči je začel, kakor razvidno iz oklica v današnji številki, vendar enkrat nabirati odbor ad hoc sestavljen. Vidi se, da je bilo prav, da je poslanec Živic to stvar v zadnji seji podrezal. — Prav je, da vsak po svoji moči žrtvuje za okoličane, kateri so letos v resnici imeli mnogo nesreče; ali paziti je treba, da se z milosrdnostjo ne cikorjaši, in mi uže stojimo na straž.

Mobilizovanje. Te dni se je tukaj vkrcal polk št. 99 na Lloydov parnik in ošel v Bosno, sliši se, da temu polku slede še drugi. Tudi je skoro gošbo, da se vsa vojska pomorica skliče v bojno službo ter da se bodo v kratkem armirale vse vojne ladije. To so nekda koraki previdnosti za vsako eventualnost.

Albertinum. V sredo 7. t. m. otvorilo se je tukaj zavetišče za zapuščene otroke in srote. Zavetišče »Albertinum« stoji pod pokroviteljstvom nadvojvode Albrehta in na čelu so mu prve gospe tržaške. Pri otvoritvi bil je navzočen namestnik baron Preis; poslopie blagoslovil je monsr. dr. Šust.

Triesterca je zatožila »Ljubljanski lista« zato, ker je prinesel vabilo za »pevsko zvezo« v Trstu, katera se ustanovi v nedeljo, kakor da bi bil velik greh in Avstriji nevarno, ako se tržaški slovenski pevci združijo v eno samo zvezo. — Triesterci in njenim prijateljem bi bilo menda prav, ako bi vlada za Slovence izjala postavo, vsled katere bi ne smeli dva Slovence skupaj govoriti, kak »Maulspierre-Gesetz«. Človek ne ve, ali bi se smijal, ali se jezil na toliko zagrizlost dolgonozega renegata. S tako politiko šentano malo koristijo ti najeti branitelji velikonemške ideji.

Podružnica društva sv. Cirila in Metoda se ustanovi tudi v Trstu in bode 17. t. m. uže prvi shod tržaških rodoljubov, na katerem se bode volil dotični odbor.

Cikorjaško. Znani mešetar **Waidner**, ki je tožil pri sodnji našega urednika, prišel je v četrtek v naše uredništvo ter je naznanil našem g. Dolencu, da je preklical svojo zatožbo, katero je napravil le na svet cikorjašev, kateri so mu obljubili službo, ako bo plesal, kakor bodo oni piskali. Tudi sam mestni župan da mu je obljubil službo. Ko pa so bile volitve končane, niso cikorjaški vodje nič več hoteli vedeti za ubozega **Waidnerja**. To ga zdaj tako jezi, da svari sve občinstvo pred cikorjaši, o katerih zna on marsikatero povedati.

Tržaške novosti:

Za Grško dohajajo sem mnogi konji iz Ogarskega, katere vkrcavajo na Lloydove parnike.

Sanomor. Ivan Zelaznik, še mlad mož in uradni sluga pri tuk. namestništvu, je še v nedeljo zjutraj odpravil svoje posle v namestništvu, ali potem ga niso več videli ne doma ne na namestništvu. Iskali so ga povsod, v ponedeljek in torek. — V sredo pa je nek drug namestniški sluga šel slučajno v potstresje namestništva; ali kak strašen pogled: na močan tram obeshen visel je železnik uže ves črn, začel je uže gnjiti ter je bil smrad neznošen. Odnesli so ga precej k Sv. Juštu. Pravijo, da se je zato obesil, ker se zubil 80 gl., katere je imel nesti nekemu višjemu uradniku.

Nevaršč. Nek trgovski agent je v sredo od daleč gledal, kako so se nekateri fakini pretepali; prišel jim je preblizo, in sam ne ve kako, dobil jih je po hrbtu in po prsih toliko in takih, da je revež le s pomočjo policije mogel pete odnesti. — Nek fakin **Anton Germel** iz Vertovina na Goriškem je predčerašnjem na Josipinskem molu padel v morje in bi bil kmalo utonil, da niso bili nekateri mornarji, kateri so ga uže na pol trtega izvlekli iz morja in ga peljali v bolnico. — 24 letna **Frančiška Ukmar** iz Koprive na Krasu je v četrtek v ulici **Torrente** zbalznela in so jo precej peljali v bolnico.

Policijsko. Nevarnega tatu je pred sinočnem policija prišla na senenem trgu, imel je v rokav par kokoši, katere je od sebe vrge, ko je videl stražnike. — Zapri so 40letnega čevljarja **Josipa S.** iz Vipave, ker se je po Trstu potepal brez dela. — Zapri so tudi neko **Marijo L.** iz Naklasa zaradi ponočevanja in še par drugih enakih frajlic, ki vse dobe zdaj prosto vožnjo v svojo nad njimi žalostno domo-

vino. — Nek trgovec z letečevino je te dni v neke ljudske kuhinji pozabil svojo možnjo, v kateri je bilo nad 100 gl., ko se je vrnil in iskal možnje, ni bilo več duha ne sluha po njej. — **Cigan** in **ciganka**, zakonski parček **Mayer** po imenu, sta neke žene v Škorklji srečo proročevala a prilikto porabila, da sta jej odnesla 13 gl. Na kričanje žene je prišla straža ki je zakonski parček še ožje skupaj zvezala in odpeljala v zapor.

Izpred sodnje. Nek »flikar« po imenu **Anton Perini** je mazel 17. avgusta, predvečer cesarskega rojstnega dne plakate, katere je po mestu dalo prilepiti društvo »Austria« in policija ga je zasačila, baš ko je čez cesarjevo ime potegol z rujavo barvo debelo liso. Bil je zaradi tega v preiskavi do večerj. večerj pa ga je sodnja obsodila na deset mesecev težke poostrene ječe. Morda mu zdaj preide veselje do mazanja plakatov.

Kaj se vse godi v Istri! N dolgo, ko so bile v Izoli razne velike demonstracije. Šli so mnogi Slovenci enkrat v Izolo s parobrodom; potoma so nekateri zapeli ono kratko pesem »Abbaso la Ciccoria e živio Nabergoj!« Ali nekateri **Lahončiči**, ki so bili na krovu, so začeli sikati in peti »abbasso Nabergoj!« K nalo pa so morali umolknoti. — Stvar se je potem nadaljevala v Izoli; ali prebivalci izole so potegnoli z našimi ljudmi in so tudi klicali »Eviva Nabergoj!« vsled česar so cikorjaši morali prav mirno žiet.

V neke izolske gostilni pa se je mej tem časom pripetilo, da so trije mladeniči delali lahonsko politiko in sicer je nek **Grščak**, uradnik v lesnej trgovini g. **Lavriča**, v družbi nekega **Gruliča** in nekega **Zucolina** s cesarjevo podobo nespoštljivo postopal in delal tako grde reči, da se niti ne dajo popisati. Izolani, kateri so to videli, so šli precej po žantarte, kateri so bili hitro pri rokan in 3 fantaline lepo skupaj zvezine odpeljali v kajho.

Drugi dan so jih isto tako vklenene pripeljali v Trst. Dva so menda izpustili; ali **Grščaka** ne, ker je baš on ostudno delo izvršil. Kedo pa je ta **Grščak**? Njegovi stariši so pošteni Senadolčani, on sam pa je imel dobro službo pri slovenske lesnej firmi **Lavrič** iz **Rakeka**. Pobalil je tudi **Cikorjaš**, kajti ob času volitev v drž. zbor izrazil se je: »Mi magaz nerji smo se združili, da bomo soočili vse ščavarje iz Trsta«. Sin slovenskih starišev, sluga slovenske firme, pa tak **Lahončič** Tržaška odgoja pa slovenska indolentnost! Kajti, da se taki gaje reče na prsin slovenske firme, to je uže vendar preveč.

Te dni je izšlo istrsko politično društvo neko spomenico, katera je polna najgrših napadov na Slovence in Hrvate in v kateri kar naravnost trde Lahoni, da so Hrvatje in Slovenci v Istri brezpravna parija. Da bi na tak izrodek fanatizma in steklišstva odgovarjali, ne moremo v svojej časti.

Vinska letina v Dalmaciji je nekta prav dobra teliko glede količnosti, kakor tudi kakovosti. — Mnogo francoskih kupcev je uže došlo v Dalmacijo, zaradi česar drže imetniki visoke cene.

Za Bosno in Hercegovino se še vedno iščejo učitelji z letno plačo 500 in prostim stanovanjem; dotični prosilci imajo svoje prošnje poslali na bosansko deželno vlado po kompetentnej političnej oblasti, pa morajo znati hrvatsko. Mnogo polja je tam na jugu za našo mladino.

Žrtve za kolero na Španjskem. Na Španjskem je od srede meseca junija do srede meseca septembra za kolero zbolelo 247.788 osov in 91.277 umrlo. Od tega časa je kolera zelo ponehala.

Prebivalstvo Bosne in Hrcgovine. Te dni se je končal popis ljudstva v Bosni in Hrcgovini, ki se je do tih natančneje vršil, nego v letu 1879. Podatek tega popisa kaže da se je prebivalstvo teh dežel od l. 1879 od 1,158.440 pomnožilo na 1,336.091 duš, tedaj za 15 i pol odstotkov; izmej teh je bilo

	v letu 1879	v letu 1885.
Muhamedanov	448.613	492.710
Pravoslavnih	496.761	571.250
Katoličanov	209.391	265.788
Judov	3.426	5.805
Drugovernikov	249	538

Skupaj 1,158.440 1,336.091

Srbska vojska ima v miru 17.000 mož in 144 vpreženih kanonov. Z lajpa po mobilizaciji ima aktivna vojska 80.000 mož z 288 kanoni. K tej pa se še prišteva pet divizij rezervne vojske, ki imajo 50.000 mož, ali v vojni se rabi en del te vojske za posadke v deželi.

Koliko je francoski prebivalstvo plačalo za Tonking. Francoski časnik »Figaro« je to proračunal tako je: Troški do pomirjenja dežele in nadomestitev porabljenega materijala 800 milijonov frankov, od tega letne obresti po 4 o sto 32 milijonov, troški za upravo, generalnega gubernerja itd. 18 milijonov, skupaj 90 milijonov na leto. Dohodki od carine, davkov itd. znašajo na leto k večjemu 40 milijonov, tako da mora Francoska k 800 mil. na leto še 50 mil. dodajati: kako dobra kupčija!

